

**ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-20**

**القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية**

ירושלים, ו' בחשון התשע"ד
10 באוקטובר 2013

**השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית**

תר"מ 153/20

העותר: מר צביקה גוב ארי – ראש עיריית יבנה ויו"ר סיעת "יבנה שלנו"

נגד

המשיבות: 1. גב' רונית ארנפרוינד כהן
2. סיעת "יש עתיד"

בקשה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן: חוק הבחירות)

החלטה

1. העותר מבקש כי אתן צו מניעה נגד המשיבות בגין פרסום סקר בחירות בניגוד לסעיף 16ה לחוק הבחירות, בו נכתב כי "47 אחוזים מתושבי יבנה תומכים ברונית [המשיבה 1 – ס' ג'] לראשות העיר!", ופורסם כמודעת בחירות על ידי המשיבות. לטענתו, סקרים אחרים, שנערכו על ידי מכוני סקרים מוכרים ואמינים, הראו כי למעשה רק אחוזים בודדים מן התושבים תומכים במשיבה 1. כמו כן, טוען העותר כי הסקר הנ"ל פורסם על ידה ברשת האינטרנט והרשתות החברתיות, גם זאת בניגוד לחוק.

2. ביקשתי את תגובת המשיבות. לטענתן, הפרסום הוא בגדר "משאל טלפוני" ולא סקר בחירות, ולכן אינו מהווה הפרה של סעיף 16ה לחוק הבחירות, אשר עוסק בסקרים. לטענתם, בפרסום המקורי של המודעה נכתב "סקר" בטעות, ולאחר מכן בפרסומים נוספים הדבר תוקן ונכתב כי מדובר ב"משאל טלפוני". כמו כן, לטענתן, "העותר טוען את טענותיו בדבר נכונות/אי נכונות נתוני המשאל ללא כל בסיס עובדתי" (סעיף 6

עמוד 1 מתוך 1

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون, أورشليم القدس, 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

לתשובה). בהקשר לזה, מפנות הן לסקר אחר שנערך על פיו המשיבה 1 זוכה לתמיכה של 68% מן התושבים שנערך ב"פורטל יבנה".

3. כמו כן, מציינות המשיבות, כי בתגובה למכתב ההתראה ששלח העותר ציינו כי הן מוכנות לפרסם בעיתון "גל גפן" (שם פורסמה המודעה הראשונה ובה נכתב כי מדובר בסקר) "הודעה כי בטעות נרשמה בכתבה מיום 17.9.2013 המילה 'סקר' וכי היה צריך להופיע 'משאל טלפוני'" (סעיף 17 לתשובה).

דיון והכרעה

4. דין העתירה להתקבל בחלקה. סעיף 16 לחוק הבחירות עוסק בהסדרת סוגיית סקרי הבחירות המתפרסמים בתקשורת. הסעיף נחקק בשנת 2002, ותכליתו היא "הטלת חובות גילוי ואיסורים שונים הנוגעים לסקרי בחירות... כדי שהציבור יוכל לשקול את אמינותם של הסקרים ולבחנם בצורה מושכלת" (מתוך הצעת החוק 3131, תיקון מספר 22, 17.6.2002).

5. תכלית זו ראויה היא. סקר הוא כלי סטטיסטי הנתון באופן אינהרנטי להטיות ומניפולציות, שיכולות להביא להטעיית ציבור הבוחרים. סעיף 16ה(ב) מבקש להתמודד עם קושי אינהרנטי זה, ומטיל חובת גילוי על מפרסם הסקר, ובין היתר על פרסום גודל המדגם, מרווח הטעות, שם מזמין הסקר, ועוד.

6. יתרה על כך, סעיף קטן 16ה(ד) לחוק הבחירות קובע כי מי שמפרסם "על תוצאות של סקר בחירות שלא מבוססות על שיטות סטטיסטיות מוכרות לעריכת סקרים, יציין בהבלטה שהסקר לא התבסס על שיטות סטטיסטיות מוכרות ולפיכך אין אפשר להסיק ממנו מסקנות לגבי דפוסי הצבעה או עמדות של הציבור". בנוסף, הסעיף מטיל חובה על המפרסם לפרסם את המידע הקבוע בפסקאות 16ה(ב)(1) ו-2 לחוק הבחירות.

7. השאלה העולה בענייננו, היא האם "משאל טלפוני", כהגדרת המשיבות, הוא בגדר "סקר בחירות" בהתאם לסעיף 16 לחוק הבחירות.

8. סעיף 16ה(א) לחוק הבחירות מגדיר את המינוח "סקר בחירות" וקובע כי הוא "סקר הנערך בתקופת הבחירות והבודק דפוסי הצבעה של בוחרים בבחירות, או הבודק

עמוד 2 מתוך 5

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 91950
العنوان: مجمع بن غوريون، أورشليم القدس، 91950

טלפון, هاتف: 02-6753407, פקס, فاكس: 02-5669855 Fax:

נושאים הקשורים במישרין במי שמתמודד בבחירות, אולם לא מגדיר את המושג "סקר" עצמו. כידוע, דברי חקיקה מפורשים בפרשנות תכליתית (ראו: אבעיה 69/20 בעניין בן תוד מיום 12.8.2013).

9. מילון "רב מילים" מגדיר את המונח "סקר" כך: "בדיקה סטטיסטית הנעשית בכתב או בעל-פה, ובה מציגים אוסף שאלות בתחום מסוים לקהל יעד (מצומצם או רחב). הסקר משמש בסיס להסקת מסקנות ולניסוח המלצות." כידוע, סקר ניתן לערוך בדרכים שונות – באמצעות "משאל טלפוני", דרך האינטרנט, במשאל רחוב, ועוד (השוו: החלטתו של השופט מ' חשין ב-תב"מ 23/2001 סיעת ישראל אחת נ' "אינטרנט מעריב" (5.2.2001), שבעקבותיה חוקק סעיף 16 לחוק הבחירות).

10. יתרה על כך, בעת חקיקת סעיף 16 לחוק, נדרשה ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת לעניין סקרי בחירות שאינם נערכים בשיטות סטטיסטיות מוכרות (למשל "משאל טלפוני"). חה"כ מיכאל איתן, יושב ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת דאז, התייחס לכך בעת הציגו את הצעת החוק לקריאה השניה והשלישית, באמרו:

"הנושא השני הוא בשאלה מה זה בעצם סקר, ואיך אנחנו יכולים להגן על הציבור מפני פרסומים של "סקרים" שהם בעצם לא סקרים, אלא כל מיני משאלים טלפוניים, ללא בקרה, ללא בדיקה סטטיסטית. אתה גם רוצה לדעת מי ערך את הסקר שאתה מפרסם, על מנת לבדוק את אמינותו ואם אין כאן אינטרסים זרים

...

בצד הסקרים אנחנו מאפשרים גם המשך פרסום של כל מיני משאלים שאינם נערכים בשיטות סטטיסטיות. אפשר יהיה לפרסם משאל שנערך בשוק או משאל שנערך באינטרנט וכן הלאה, ובלבד שבתקופת הבחירות, כשמפרסמים תוצאות כאלה, תצטרף לכך גם האמירה שאין בכך כדי להצביע על דפוסי הצבעה, משום שהמשאלים או ה"סקרים" האלה נעשו שלא בדרך מקצוענית או בדרך שסטטיסטיקאים יכולים לתמוך בה, כמי שיכולים לנבא ולהצביע על דפוסי הצבעה של הציבור" (דברי הכנסת, מספר 350, מיום 04/11/2002, בעמ' 59; ההדגשות שלי – ט' ג').

11. נוכח זאת, יש לדחות את הפרשנות על פיה סעיף 16 אינו כולל "משאל טלפוני". כפי שהוצג לעיל, תכלית סעיף 16 לחוק הבחירות היא למנוע הטעיית הציבור. בעניין זה, אין נפקא מינא אם עסקינן בסקר או במשאל, וניתן להניח כי כותרת כדוגמת

"47 אחוזים מתושבי יבנה תומכים ברונית לראשות העיר!" מבקשת לספק לבוחר מידע רלוונטי לקראת בחירתו למועמד זה או אחר.

12. לכך יש להוסיף כי הליכה במתווה שמציעות המשיבות, תביא למצב לא רצוי על פיו מתמודדים יבחרו לפרסם תוצאות של "משאלים טלפוניים" ככאלה על מנת להתחמק מחובות הפרסום הקבועות בסעיף 16 לחוק. בעניין דומה כבר קבעתי:

"נקיטה בפרשנותו של המשיב, תביא למצב בו הוראות חוק הבחירות, אשר באות להבטיח בין היתר שוויון בין מועמדים, לא תחול על מתמודדים, ורק משום שבאופן פורמאלי טרם נרשמו במרשם הסיעות. פרשנות מעין זו תיצור חלל משפטי, אפליה ושרירותיות, ולפיכך משוללת כל הצדקה" (תר"מ 63/20 צור נ' נחמני (14.8.2013) (להלן: עניין צור)).

13. עוד אציין כי המשיבות בתשובתן לא ביססו את טענתן כי "משאל טלפוני" אינו בגדר סקר, וטענו אותה בעלמא. לגישתם, לא מדובר בסקר, כי עסקינן ב"משאל טלפוני".

14. העולה מן האמור לעיל הוא כי ה"משאל הטלפוני" שפרסמו המשיבות הוא בגדר "סקר בחירות" כהגדרתו בסעיף 16ה.

15. עוד אציין כי גם אם הייתי מקבל את טענות המשיבות, והייתי קובע כי "משאל טלפוני" אינו בגדר סקר ולכן סעיף 16ה אינו חל עליו, הרי לגישתי פרסום "משאל טלפוני" ללא ציון פרטים כגון מספר הנשאלים בו או ציון כי לא נערך בהתאם לשיטות סטטיסטיות מוכרות, הוא בגדר הטעיית ציבור הבוחרים. לפיכך, ליושב ראש וועדת הבחירות סמכות ליתן צו במקרה מעין זה מכוח סעיף 13 לחוק הבחירות ותכליתו הכללית (ראו: עניין צור, תר"מ 139/20 הליכוד נ' רשימת "רחובותי" (3.10.2013)).

16. השאלה שיש לשאול כעת היא אם הסקר שפרסמו המשיבות נעשה על פי שיטות סטטיסטיות מוכרות אם לאו. במידה והתשובה לכך חיובית, הרי שהסקר פורסם ללא פרסום הפרטים הנדרשים כהוראת סעיף 16ה(ב) ו-16ה(ג), ועותק ממנו לא הועבר בצירוף הפרטים הנדרשים לוועדת הבחירות המרכזית לכנסת כאמור בסעיף 16ה(ה) לחוק הבחירות. ככל שהסקר לא נעשה בשיטות הסטטיסטיות המוכרות, היה על המשיבות לפרסמו בצירוף פרסום כיתובית בולטת כי הוא לא נעשה בהתאם לשיטות הסטטיסטיות

מוכרות כהוראת סעיף 16ה(ד) (וכפועל יוצא - אי אפשר להסיק ממנו מסקנות לגבי דפוסי הצבעה או עמדות הציבור), וכמו כן לציין את שם מזמין הסקר ועורכו.

17. המשיבות צירפו לתשובתם את תגובתן למכתב ההתראה ששלח אליהן העותר. במסגרתו, נכתב כי "אשר על כן היות ולא היה סקר אלא משאל טלפוני אשר לא התבסס על שיטות סטטיסטיות מוכרות לעריכת סקרים, מרשתי אינה נדרשת לפרסם את הנתונים (סעיף 2 למכתב מיום 24.9.2013. ההדגשות שלי - ס' ג')."

18. לפיכך, ניתן בזאת צו מניעה האוסר על המשיבות לפרסם סקרי בחירות (ובכלל זה גם "משאלים טלפוניים") בניגוד להוראת סעיף 16 לחוק הבחירות.

19. סוף דבר, העתירה מתקבלת כאמור לעיל. בנסיבות העניין, המשיבות יישאו בהוצאות העותר בסך של 4,000 ש"ח.

ניתנה היום, ו' בחשוון התשע"ד (10.10.2013).

סלים ג'ובראן
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-20